

Подання

фракцій СДПН, ХДС/ХСС, СОЮЗ 90/ЗЕЛЕНІ, ВДП

Голодомор в Україні: пам'ятаємо – вшановуємо – застерігаємо

Німецький Бундестаг ухвалює рішення:

I. Німецький Бундестаг констатує:

Дев'яносто років тому взимку 1932-1933 років Голодомор (від українських слів «голод» і «морити») досяг своєї найжахливішої фази. Жертвами цього цілеспрямованого й масового знищення людей голодом стали мільйони жителів України. Причиною незчисленої кількості голодних смертей став не поганий урожай, адже відповідальність за них несе політичне керівництво Радянського Союзу на чолі з Йосипом Сталіним. Відповідно Голодомор являє собою злочин проти людства. У Німеччині та Європейському Союзі про Голодомор і сьогодні знають зовсім небагато людей.

З одного боку, голод був безпосереднім наслідком політики примусової колективізації селян, тобто ствердження рдянської моделі державного й економічного управління, спрямованої згори донизу, аж до дрібних громад у сільській місцевості. Сталін хотів будь-якою ціною прискорити консолідацію своєї влади й індустріалізацію Радянського Союзу. Людські життя тут не відігравали жодної ролі. З 1928 року в мільйонів селян відбирали врожай для забезпечення міст і заводів. Окрім того, для отримання валюти й техніки західного виробництва урожай надсилався також на експорт. Оголошені заможними селяни вважалися куркулями, зазнавали жахливих переслідувань і депортування. З кожним подальшим роком примусові конфіскації ставали дедалі жорстокішими й брутальнішими.

Ще взимку 1931-1932 років сотні тисяч людей із сільської місцевості померли від недоїдання. Але насильницькі конфіскації здійснювалися й надалі. Голод використовувався також як покарання, адже в разі невиконання встановлених нормативів здачі зерно й інші продукти харчування відбиралися та конфіскувалися ще в більших обсягах. Постраждали регіони оточувалися, аби не допустити втечі зголоднілого населення до міст і вивезення продовольства в інші райони. Лише взимку 1932-1933 років від голоду в Україні померли від трьох до трьох із половиною мільйонів

осіб. Сотні тисяч людей голодна смерть спіткала на заселеній передусім українцями Кубані на схід від України або на північ від Кавказу.

З іншого боку, метою масового знищення голодом було також політичне придушення української національної свідомості. Після повалення в Росії царизму в 1917-1918 роках Україна пережила короткий період незалежності. Проте більшовики підкорили Україну воєнним шляхом і включили її до складу Радянського Союзу. Водночас у перші роки існування Радянського Союзу вони певний час у межах радянської національної політики підтримували розвиток національних мов і культур, а також незначною мірою елементи й символи самостійності всередині Радянського Союзу, аби забезпечити лояльність України до Москви.

Після повного захоплення влади Сталін зупинив таку політику. Російські мова й культура знову беззаперечно посіли головне місце в неофіційній ієрархії Радянського Союзу. Спочатку масових переслідувань з боку радянських репресивних органів зазнали представники української церковної, культурної, наукової та політичної еліти, яких арештовували й убивали, аби знищити їх як носіїв культурної ідентичності. Переслідували й українських комуністів. Під час реалізації політики примусової колективізації до цього додалися переслідування й жорсткі утиски українських селян, які начебто або насправді чинили спротив примусовим конфіскаціям. Все «українське» здавалося Сталіну надзвичайно підозрілим і готовим до спротиву, тож його неодмінно треба було підпорядкувати собі. Водночас для радянського керівництва Україна була територією, що мала велике економічне значення, адже разом із Кубанню вона забезпечувала більше ніж половину врожаю всіх зернових Радянського Союзу, а тому через свою надзвичайну важливість обов'язково мала перебувати під суворим контролем радянського центру влади в Москві.

Тобто стає очевидним, що у випадку такого політичного злочину, як Голодомор, намагання радянського керівництва здійснювати контроль і підневолення селян й околиць радянського проєкту злилося в одне ціле з гоніннями на український спосіб життя, на мову й культуру. Від голоду й репресій потерпала вся Україна, а не тільки зернові регіони.

Таким чином, з позиції сьогодення очевидно є історико-політична кваліфікація цього явища як геноцид. Німецький Бундестаг поділяє таке визначення.

Від вчиненої радянським керівництвом із політичних міркувань катастрофи голоду з її абсолютними цифрами українське населення постраждало найсильніше. Пізніше було запроваджено зменшення нормативів здачі урожаю, проте це не поширювалося на Україну. Втім, через політично вмотивовану катастрофу голоду на той час умирали мільйони людей і в інших регіонах Радянського Союзу. У Казахстані її жертвами стали орієнтовно до двох мільйонів людей. Сотні тисяч смертей від голоду в часи примусових конфіскацій було також зареєстровано передусім вздовж річок Волги й Дону на території Російської Радянської Федеративної Соціалістичної Республіки.

Голодомор став частиною наймасовіших злочинів проти людства на європейському континенті, які раніше за ступенем своєї жорстокості не можна було і уявити. До них належать Голокост європейських євреїв у своїй історичній сингулярності, воєнні злочини вермахту й планомірне винищення мільйонів невинних мирних жителів у рамках расистської німецької винищувальної війни на Сході, за що Німеччина несе свою історичну відповідальність. Прикладами вчинення цих численних злочинів стали, зокрема, Воля, Бабин Яр або Ленінград. Німецький Бундестаг, виходячи із власного минулого Німеччини, робить висновок про особливу відповідальність за те, щоб на рівні міжнародної спільноти виявляти й опрацьовувати злочини проти людства.

Українцям більшу частину минулого сторіччя довелося страждати від двох тоталітарних систем. Вона стала жертвою пакту Молотова-Ріббентропа – злочинного воєнного розподілу Східної Європи між двома державами, що проголосили себе великими, а 1941 року перетворилася на особливо великий театр воєнних дій, де коїлися німецькі злочини проти людства у Другій світовій війні.

У Радянському Союзі Голодомор постійно заперечувався й був темою табу, за згадку про нього передбачалося покарання. Перешкоджання поширенню інформації про смертельні випадки від голоду почалося ще під час цієї трагедії. Знищувалися книги реєстрації смерті, ліквідовувалися критично налаштовані функціонери, оточувалися цілі регіони, а журналістам заборонялося їздити туди. Багато європейських держав, звісно, отримували дипломатичні повідомлення, а у пресі можна було зустріти окремі публікації про надзвичайне поширення голоду в Радянському Союзі. Але вони заплющували на них очі, адже мали зиск від імпорту дешевого зерна з Радянського Союзу.

Ще на початку 80-х років ХХ століття на засіданні Генеральній асамблеї Організації Об'єднаних Націй представники Радянського Союзу заперечували Голодомор. Минуло кілька десятиліть, допоки радянське керівництво на чолі з головою комуністичної партії Михайлом Горбачовим в рамках політики гласності визнало, що в Україні був голод, після чого було відкрито архіви й інформація почала поширюватися вільно

Якщо науковці в Україні вже давно досліджують Голодомор, тим самим сприяючи вивченню цього злочину та його опрацюванню, очолюване Володимиром Путіним авторитарне державне керівництво Росії активно проводить заідеологізовану політику в галузі історії, що перешкоджає опрацюванню сталінських злочинів, зокрема, Голодомору. Закриття наприкінці 2021 року згідно із судовим рішенням громадської правозахисної організації «Міжнародний меморіал», що опікується, зокрема, опрацюванням радянських злочинів, підтверджує ревізійністську ідеологію російської політики в галузі історії.

II. Німецький Бундестаг заявляє:

Ми вшановуємо жертви Голодомору. Для України Голодомор – це вкрай травматичний, жахливий і сумний розділ власної історії. Голодомор закарбувався в національній свідомості цієї великої європейської держави, що розпрощалася з радянським минулим. Останніми роками Україна іде шляхом у напрямку Європейського Союзу, а в червні 2022 року отримала статус країни-кандидата. Голодомор – частина спільної історії нас, європейців. Він входить до списку людиноненависницьких злочинів тоталітарних систем, у рамках яких у Європі передусім у першій половині ХХ сторіччя було обірвано життя мільйонів людей. У цьому зв'язку і з огляду на наше спільне минуле ми вбачаємо свою відповідальність у тому, щоб поширювати знання про цей злочин проти людства і відповідно сприяти його подальшому опрацюванню. Це також передбачає розголошення теми Голодомору в громадськості, аби міцніше закарбувати його причини й наслідки в європейській свідомості. Сильніше, ніж будь-коли раніше, у ці дні, коли Росія з порушенням міжнародного права веде загарбницьку війну проти України, що водночас є атакою на наш європейський порядок миру й цінностей, ми виступаємо за те, щоб у Європі більше не знаходилося місця для великодержавних прагнень і поневолення інших.

III. Німецький Бундестаг закликає Федеральний уряд:

1. надалі підтримувати пам'ять про жертв Голодомору й поширення інформації про нього на міжнародному рівні шляхом політичних, наприклад, різноманітних освітніх заходів;
2. надалі рішуче протистояти будь-яким намаганням із прощтовхування одностороннього російського історичного нарративу;
3. за будь-якої можливості сприяти формуванню власної самокритичної та уважної точки зору до наших східних сусідів і до їхньої різноманітної та

багатогранної історії для ознайомлення з їхнім історичним досвідом і висвітлення білих плям у німецькому сприйнятті нашої спільної європейської історії;

4. надалі надавати Україні політичну, фінансову, гуманітарну й воєнну допомогу в рамках наявних бюджетних коштів як жертві загарбницької війни Росії, що порушує норми міжнародного права, та імперіалістичної політики Володимира Путіна.

м. Берлін, [...]

**д. Рольф Мютценіх і фракція,
Фрідріх Мерц і фракція,
Катаріна Дрьогге, Брітта Гасельманн і фракція,
Крістіан Дюрр і фракція**

ENTWURF